

górnictwo odkrywkowe, kopaliny skalne

Urszula KAŻMIERCZAK*

Waldemar KAŻMIERCZAK**

OCENA DOLNOŚLĄSKIEGO GÓRNICTWA SKALNEGO W LATACH 2003–2011

Przedstawiono dynamikę koncesjonowania złóż przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego, wielkość wydobycia kopaliny skalnych województwa, wysokość opłat eksploatacyjnych oraz położenie złóż w stosunku do obszarów prawnie chronionych. Analizy wykazały tendencję wzrostową wydawanych koncesji w latach 2003–2011 r. W 2011 roku koncesjonowanych było 302 złoża (142 piasków i żwirów, 142 kamieni łamanych i blocznych oraz 19 surowców ilastych), z których łączne wydobycie wyniosło 57,3 mln Mg. Wielkość opłat eksploatacyjnych osiągnęła poziom 50 026 tys. zł i jest prawie czterokrotnie większa w stosunku do 2003 roku. Prawie 22,5% eksploatowanych dolnośląskich złóż leży na obszarach prawnie chronionych. Ze złóż tych w analizowanym okresie wydobyto ponad 9 mln Mg kopaliny; około 61% stanowiła eksploatacja kopaliny zwięzłych, a 40% eksploatacja pozostałych surowców.

1. WPROWADZENIE

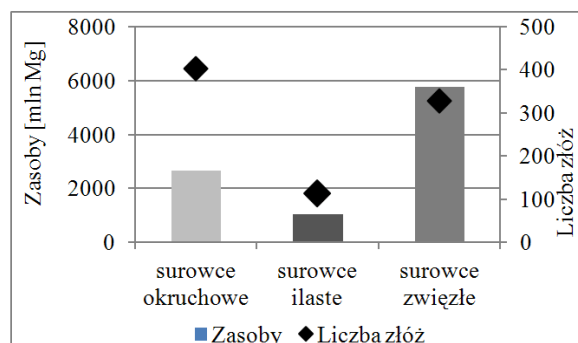
Dolny Śląsk pod względem geologicznym należy do najbardziej interesujących regionów Polski i odgrywa ważną rolę w produkcji surowców mineralnych. Niemal 90% wydobywanych w Polsce kopaliny do produkcji elementów budowlanych i drogowych pochodzi ze złóż dolnośląskich. Pozostałe 10% pozyskiwane jest z obszaru karpackiego (piaskowce), świętokrzyskiego (piaskowce i wapień) oraz z rejonu Libiąża (dolomit) – [4]. Surowce skalne klasyfikuje się do trzech zasadniczych grup: surowce okruchowe, kopaliny ilaste oraz surowce zwięzłe (kamienie drogowe i budowlane).

W obrębie województwa dolnośląskiego udokumentowanych jest 844 złóż surowców skalnych o sumarycznych bilansowych zasobach 9477,5 mln Mg [8]. Największe zasoby koncentrują się w grupie surowców zwięzłych, tj. 5777,3 mln Mg (w 328 zło-

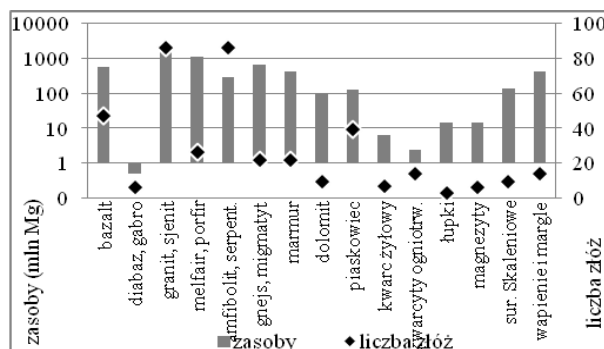
* Politechnika Wroclawska, Instytut Górnictwa, 50-051 Wrocław, pl. Teatralny 2,
urszula.kazmierczak@pwr.wroc.pl

** Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wydział Geologii, 50-411 Wrocław,
Wybrzeże Słowackiego 12–14, waldemar.kazmierczak@dolnyslask.pl

zach). Surowce okruchowe i ilaste udokumentowano odpowiednio w 403 i 113 złożach o łącznych zasobach stanowiących 28% i 11% udokumentowanych zasobów złóż surowców skalnych Dolnego Śląska (rys. 1). Strukturę surowców zwięzłych przedstawia rysunek 2.

Rys. 1. Zasoby udokumentowanych złóż województwa dolnośląskiego
Fig. 1. The documented deposits resources of Lower Silesia

Rys. 2. Struktura udokumentowanych surowców zwięzłych województwa dolnośląskiego
Fig. 2. The structure of documented concised rock minerals resources in Lower Silesia

Warto zauważyć, że część udokumentowanych złóż położonych jest na terenach cennych przyrodniczo, często objętych jedną lub kilkoma formami ochrony określonymi w ustawie z dnia 16 kwietnia 2009 r. o *ochronie przyrody* [9]. Szacuje się, że w województwie dolnośląskim ok. 39% złóż objęta jest co najmniej jedną z wymienionych w ustawie form ochrony obszarowej [7]. Eksploatacja zasobów z udokumentowanych złóż wymaga uzyskania koncesji na wydobycie kopaliny. Jednym z warunków jej otrzymania jest uzyskanie tzw. decyzji środowiskowej, która jest końcowym elementem procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Celem niniejszego referatu jest analiza w latach 2003–2011 koncesjonowania złóż górnictwa skalnego, wielkości wydobycia i wnoszonych przed przedsiębiorcą opłat eksploatacyjnych oraz lokalizacji czynnych zakładów górniczych na obszarach prawnie chronionych, zgodnie z ustawą o *ochronie przyrody*.

2. KONCESJE, WYDOBYCIE, OPŁATY EKSPLOATACYJNE

W roku 2011 ze wszystkich złóż surowców skalnych udokumentowanych na Dolnym Śląsku koncesjonowanych przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego były 302 złoża. Dynamika wydawanych koncesji wskazuje systematyczną tendencję do wzrostu (tab. 1). Marszałek Województwa Dolnośląskiego w 2011 roku udzielił 17 koncesji, w tym 15 złóż piasków i żwirów oraz dwa granitu.

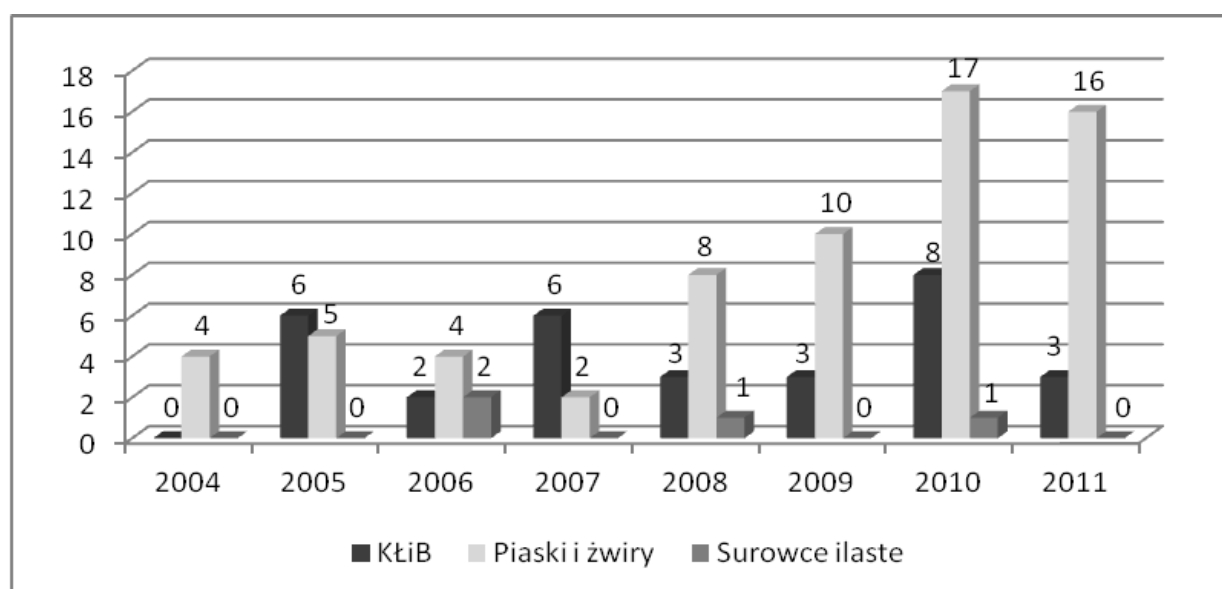
W latach 2003–2011 wyeksploatowano 315,6 mln Mg kopalin skalnych w województwie dolnośląskim. Największe zasoby wydobyto w grupie surowców zwięzłych,

z których wyeksploatowano 212,0 mln ton (co stanowi ok. 4% udokumentowanych zasobów w tej grupie surowcowej). Z kolei najniższe wydobycie zanotowano w grupie kopalin ilastych 2,98 mln ton (10% udokumentowanych zasobów). Z kolei w grupie surowców okruchowych wyeksploatowano prawie 3,8% udokumentowanych zasobów, co stanowi 100,6 mln ton. Dynamikę eksploatacji surowców skalnych w latach 2003–2011 ilustruje rysunek 3.

Tabela 1

Liczba koncesjonowanych złóż w latach 2003–2011

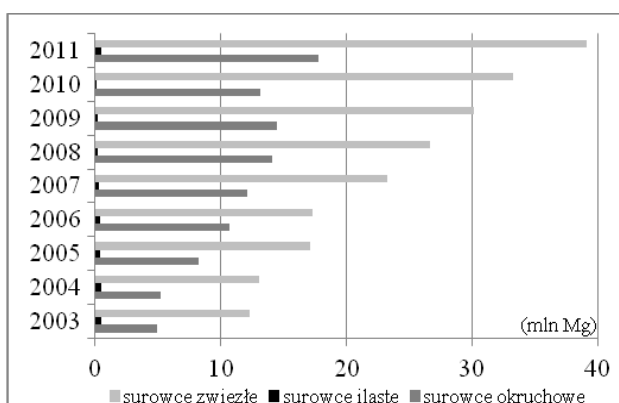
Kopalina	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
piaski i żwiry	114	110	109	99	97	104	114	126	142
kamienie łamane i bloczne	115	109	114	115	121	123	132	132	142
surowce ilaste	17	15	15	17	17	18	18	19	19
łącznie	243	233	237	230	234	244	263	276	302

Rys. 3. Dynamika koncesjonowania złóż w latach 2004–2011
 Fig. 3. The dynamics of concessions issued between 2003–2011

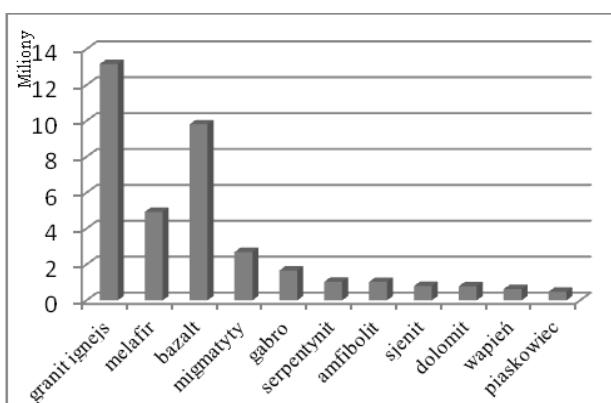
Produkcja surowców ilastych w początkowym okresie badań (2003–2004) wykazywała tendencję rosnącą. Po tym okresie nastąpił systematyczny spadek wydobycia do poziomu 0,13 mln Mg w 2010 r. a w ostatnim roku badań osiągnęło 0,45 mln Mg. Z kolei wydobycie w grupie surowców okruchowych wzrastało do 2009 roku a następnie następował systematyczny spadek do 2010 r. (13,1 mln Mg) by w 2011 roku osiągnąć poziom 17,8 mln Mg. Eksploatacja kopalin zwięzłych wykazuje wyraźną tendencję rosnącą, osiągając w 2011 roku poziom 39,1 mln Mg (ze 112 złóż). Wydobycie to stanowi około 76% produkcji tych surowców w kraju. W omawianej grupie

trzy złoża mają istotne znaczenie dla gospodarki narodowej. Pierwsze z nich to złożo łupka kwarcytowego „Jęglowa”, które z punktu widzenia ochrony złóż jest unikatowe, bowiem jest to jedyne udokumentowane złożo tej kopaliny w Polsce. W 2000 roku wznowiono wydobycie tej kopaliny, które w 2012 roku wyniosło 2 tys. Mg [8]. Kolejnymi są dwa złoża skaleni „Pagórki Wschodnie” oraz „Karpniki” udokumentowane jako dwa z jedenastu złóż surowców skaleniowych. Skalenie wydobywane w Polsce wykorzystywane są głównie w przemyśle płytek ceramicznych. Sprowadzane są natomiast skaleni, których parametry umożliwiają ich wykorzystanie do produkcji porcelany stołowej, elektrotechnicznej, wyrobów ceramiki sanitarnej oraz szkła. Surowce te mają niższą zawartość tlenków barwiących i wyższą zawartość alkaliów. Ze względu na niedobór tego surowca import skaleni w 2010 r. wyniósł 245 tys. Mg o wartości 41,22 mln zł [8]. Łączna wielkość produkcji tej kopaliny w 2010 roku wyniosła 45 tys. Mg. Wielkość i strukturę eksploatacji wybranych kopalini zwięzłych ilustruje rys. 4.

Rys. 4. Wielkość i struktura produkcji surowców skalni województwa w latach 2003–2011

Fig. 4. Output and structure of rock materials production in Lower Silesia in the years 2003–2011

Rys. 5. Wielkość i struktura wydobycia wybranych surowców zwięzłych województwa w 2011 r.

Fig. 5. Amount and structure of selected rock materials production in Lower Silesia in 2011 year

Przedsiębiorca wydobywający surowce mineralne, zgodnie z polskim ustawodawstwem prawnym jest zobowiązany do systematycznego uiszczania opłaty eksploatacyjnej za wydobytą kopalinę. Opłaty te, w latach 2003–2011, ustalane były zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. *Prawo geologiczne i górnicze* [12]. Przedsiębiorca obliczał ją we własnym zakresie kwartalnie i wносił na odpowiednie rachunki bankowe w terminie jednego miesiąca po upływie każdego kwartału.

Opłata stanowiła iloczyn stawki opłaty i wielkości wydobycia. Stawki opłat ustalane były w rozporządzeniu Rady Ministrów w taki sposób aby ich wysokość nie przekroczyła dolnych lub górnych granic stawek określonych przez Ministra Środowiska dla danego rodzaju kopalini. Obecnie zgodnie z aktualną ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* [10] opłata eksploatacyjna jest iloczynem stawki oraz ilości kopalini wydobytej, ze złoża bilansowego i pozabilansowego w okresie

rozliczeniowym. Stawki opłat eksploatacyjnych określa załącznik do ustawy. Podlegają one corocznej zmianie stosownie do średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, planowanego w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy. Minister właściwy ds. środowiska ogłasza, w drodze obwieszczenia, stawki opłat obowiązujące na następny rok kalendarzowy, zaokrąglając je w górę do pełnych groszy. Okresem rozliczeniowym jest półrocze, tj. od 1 stycznia do 30 czerwca oraz od 1 lipca do 31 grudnia. Przedsiębiorca zobowiązany jest do samodzielnego ustalenia wysokości opłaty eksploatacyjnych należnej za okres rozliczeniowy i przed upływem miesiąca następującego po tym okresie wnosi ją na rachunki bankowe gminy (w 60%), na terenie której jest prowadzona działalność, oraz w 40% Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, bez wezwania. Jeżeli wysokość opłaty za okres rozliczeniowy nie przekracza 300 zł obowiązek jej zapłaty nie powstaje. Przedsiębiorca zobowiązany jest przedstawiać organowi koncesyjnemu, gminie oraz NFOŚiGW kopie dowodów dokonanych wpłat oraz informację zawierającą dane przedsiębiorcy, nazwę złoża, rodzaj i ilość kopaliny wydobytej w okresie rozliczeniowym, przyjętą stawkę oraz wysokość ustalonej opłaty, w tym przypadającej gminie oraz NFOŚiGW.

Tabela 2

Stawki opłat eksploatacyjnych w latach 2003–2012

Rodzaj kopaliny	Stawki wg rozporządzenia [zł/j.m.]									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
piaski i żwiry	0,41	0,41	0,41	0,41	0,45	0,46	0,48	0,48	0,51	0,51
granity	0,87	0,87	0,87	0,87	0,94	0,96	0,99	0,99	1,05	1,05
bazalty	0,86	0,86	0,86	0,86	0,93	0,95	0,98	0,98	1,04	1,04
amfibolity	0,82	0,82	0,82	0,82	0,89	0,91	0,94	0,94	0,99	0,99
migmatyt						0,96	0,99	0,99	1,05	1,05
gabra	0,82	0,82	0,82	0,82	0,89	0,91	0,94	0,94	0,99	0,99
gliny ogniotrwałe i ceramiczne	2,82	2,82	2,82	2,82	3,02	3,08	3,16	3,16	3,32	3,32
diabazy	0,61	0,61	0,61	0,61	0,66	0,68	0,70	0,70	0,74	0,74
gnejsy	0,87	0,87	0,87	0,87	0,94	0,96	0,99	0,99	1,05	1,05
granitoidy	0,87	0,87	0,87	0,87	0,94	0,96	0,99	0,99	1,05	1,05
granodioryt	0,87	0,87	0,87	0,87	0,94	0,96	0,99	0,99	1,05	1,05
szarogłaz	0,71	0,71	0,71	0,71	0,78	0,80	0,82	0,82	0,86	0,86
marmury	3,04	3,04	3,04	3,04	3,26	3,33	3,41	3,41	3,57	3,57
melafiry	0,88	0,88	0,88	0,88	0,95	0,97	1,00	1,00	1,06	1,06
piaskowce	0,61	0,61	0,61	0,61	0,66	0,68	0,70	0,70	0,74	0,74
porfiry	0,61	0,61	0,61	0,61	0,66	0,68	0,70	0,70	0,74	0,74
serpentynty	0,61	0,61	0,61	0,61	0,66	0,68	0,70	0,70	0,74	0,74

Jeśli działalność prowadzona jest na terenie więcej niż jednej gminy, w informacji określa się ilość kopaliny wydobytej z terenów poszczególnych gmin, a także wysokość przypadającej na niej opłaty eksploatacyjnej. W tabeli 2 przedstawiono zmiany stawek opłat eksploatacyjnych dla wybranych rodzajów kopaliny w latach 2003–2012.

Obserwuje się wyraźny trend wzrostowy dotyczący wielkości opłat eksploatacyjnych, co jest związane z rosnącym wydobywaniem kopalin skalnych w województwie dolnośląskim (tab. 3). W 2011 roku kwota łącznej opłaty eksploatacyjnej wyniosła 50 026 618 zł i jest wyższa o 380% w stosunku do 2003 roku. Największy udział w opłacie eksploatacyjnej za 2011 r. ma grupa kopalin zwięzłych (bilansowanych jako kamienie łamane i bloczne – skrótowo KŁiB) – 79%; surowce okruchowe i ilaste stanowią odpowiednio 18% i 3%.

Tabela 3

Wielkość i struktura opłat eksploatacyjnych w latach 2003–2011 [tys. zł]

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Gmina	7 846,2	7 892,9	10 690,0	11 355,3	15 928,9	18 756,2	21 581,7	22 852,0	30 016,0
NFOŚiGW	5 230,8	5 262,0	7 126,7	7 570,2	10 619,2	12 504,1	14 387,8	15 234,6	20 010,6
Suma	13 077,0	13 154,8	17 816,7	18 925,5	26 548,1	31 260,3	35 969,5	38 086,6	50 026,6

3. GÓRNICTWO SKALNE A OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE

Województwo dolnośląskie jest jednym z najcenniejszych pod względem zasobów środowiska obszarów Polski. Potwierdzeniem tego jest objęcie przyrodniczą ochroną prawną ponad 22% powierzchni województwa wraz z projektowaną dalszą rozbudową systemu powiązań przyrodniczych [6]. Na system obszarów chronionych składają się 2 parki narodowe, 12 parków krajobrazowych, 64 rezerваты przyrody, 17 obszarów chronionego krajobrazu oraz użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Kolejną formą ochrony powierzchniowej siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków roślin oraz zwierząt jest sieć ekologiczna NATURA 2000. Do jej tworzenia zobowiązane są kraje członkowskie Unii Europejskiej. Jest to europejska sieć obszarów chronionych, tworzona na mocy prawa UE w zakresie ochrony przyrody: Dyrektywy 79/409/EEC o ochronie dziko żyjących ptaków, zwanej Dyrektywą Ptasią [3] oraz Dyrektywy 92/43/EFC w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory – Dyrektywa Siedliskowa [2]. Oba te akty zostały zintegrowane z polskim prawem i są jednym z elementów krajowego systemu ochrony przyrody. Obszary wchodzące w skład sieci NATURA 2000 są zróżnicowane. Mogą obejmować już istniejące tereny chronione (parki narodowe, rezerваты, parki krajobrazowe itp.) jak i obszary w ogóle nieplanowane do objęcia ochroną, np. obszary o zróżnicowanym krajobrazie

rolniczym i dużej różnorodności gatunkowej [6]. W zależności od celu ochrony wyróżniamy dwa typy obszarów specjalnej ochrony:

- siedlisk (SOO) – mające znaczenie dla ochrony określonych typów siedlisk przyrodniczych,
- ptaków (OSO) – tworzonych dla ochrony siedlisk ptaków.

Obszary SOO i OSO są od siebie niezależne, ale w niektórych przypadkach ich granice mogą się pokrywać, lub być nawet identyczne.

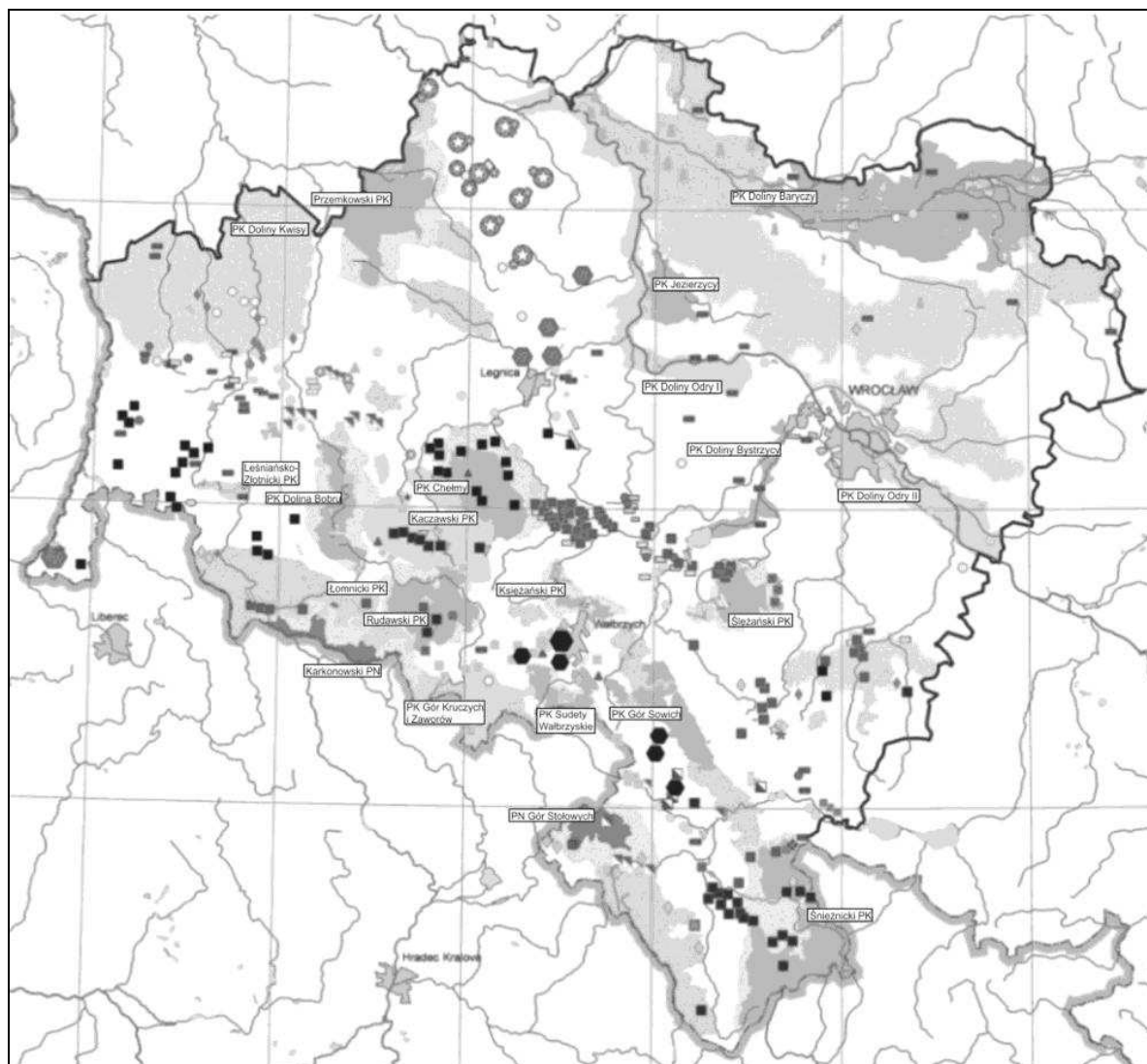
Eksploracja surowców mineralnych możliwa jest jedynie po uzyskaniu koncesji na wydobywanie kopaliny ze złoża [10: art. 21 ust. 1]. Istotnym elementem tej procedury jest przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku...* [11: art. 59], która kończy się uzyskaniem przez przedsiębiorcę *decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach*. W ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia określa się, analizuje oraz ocenia bezpośredni i pośredni jego wpływ na środowisko oraz zdrowie i warunki życia ludzi, dobra materialne, zabytki i inne.

Na podstawie ustawy *o ochronie przyrody* [9] w rezerwach i parkach narodowych wszelka działalność wydobywcza jest zabroniona. Jednakże Minister właściwy do spraw środowiska może zezwolić na obszarze parku narodowego na odstępstwa od zakazów, jeżeli jest to uzasadnione i nie spowoduje negatywnego oddziaływania na przyrodę parku. Podobnie Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska może zezwolić na obszarze rezerwatu przyrody na odstępstwa od zakazów. Z kolei Sejmiki wojewódzkie w uchwałach ustanawiających parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu mogą (choć nie muszą) wprowadzać całkowity zakaz eksploatacji kopalin. Podobnie jest w przypadku uchwał rad gminnych ustalających takie formy ochrony przyrody jak: zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne i pomniki przyrody. Jednakże w przypadku braku zakazu. Jest niemal pewne, że przedsięwzięcia polegające na eksploatacji udokumentowanych złóż zlokalizowanych na terenie chronionym zostanie zakwalifikowane przez organ decyzyjny do przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko [1]. Z takiego obowiązku zwolnione są jedynie złoża kruszyw o powierzchni do 2 ha i rocznym wydobyciu do 20 tys. m³. W przypadku obszarów Natura 2000 ustawa *o ochronie przyrody* nie wskazuje na możliwość zakazu eksploatacji kopalin, jednak mogą być zabronione wszelkie przedsięwzięcia, nawet położone poza granicami obszaru, jeśli tylko udowodniony zostanie ich negatywny wpływ na cele ochrony. Decydują o tym wyniki przeprowadzonej procedury oceny oddziaływania na środowisko.

W województwie dolnośląskim prawie 22,5% eksploatowanych złóż w 2011 r. położonych jest na terenach prawnie chronionych (rys. 6). Terenami tymi są:

- Park Narodowy Gór Stołowych;
- Obszary Chronionego Krajobrazu: Doliny Baryczy, Wzgórz Trzebnickich, Doliny Czarnej Wody;

- Parki Krajobrazowe: Doliny Bystrzycy, Przemkowski Park Krajobrazowy, Sudetów; Wałbrzyskich, Doliny Baryczy, Śnieżnicki Park Krajobrazowy, Rudawski Park Krajobrazowy;
- Obszary Specjalnej Ochrony (OSO);
- Specjalne Obszary Ochrony (SOO).

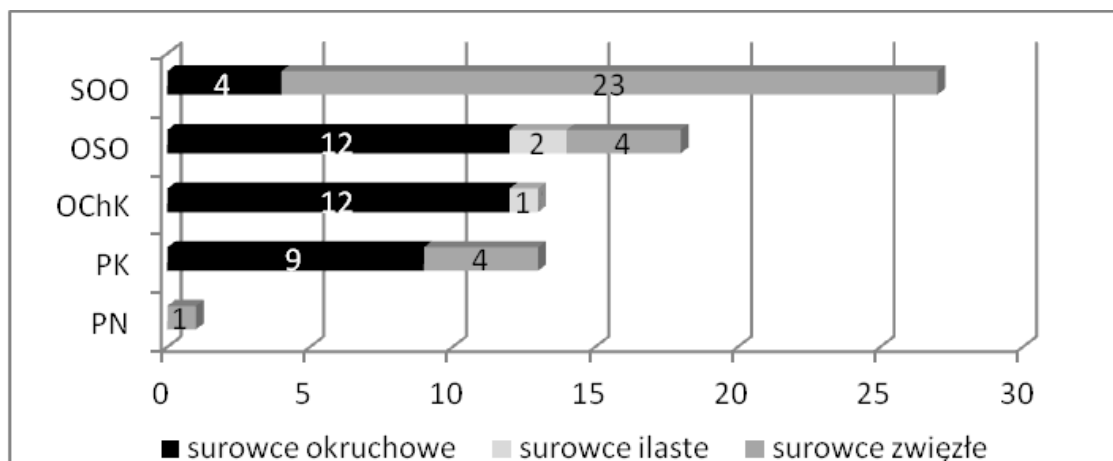

Rys. 6. Złóża surowców skalnych na tle obszarów prawnie chronionych województwa [6]
 Fig. 6. The mineral deposits on the background of the protected areas of Lower Silesia [6]

Ze wszystkich koncesjonowanych złóż w latach 2003–2011 jedno złóż piaskowca jest położone na terenie parku narodowego. Z kolei w zasięgu parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu zlokalizowanych jest 13 złóż (PK – 9 złóż surowców okruchowych i 4 zwięzłych, OChK – 12 surowców okruchowych i 1 ilastych). Na obszarach OSO NATURY 2000 udzielono koncesji dla 18 złóż (12 – kopalni okru-

chowych, 2 kopalni ilastych i 4 – kopalni zwięzłych). Natomiast w granicach SOO dla 4 złóż surowców okruchowych i 23 złóż surowców zwięzłych (rys. 7).

W 2011 roku z prawnie terenów chronionych Dolnego Śląska wyeksploatowano ponad 10 mln Mg kopalni. Z tej liczby ok. 71% stanowiła eksploatacja kopalni zwięzłych, prawie 27% kopalni okruchowych i zaledwie 2% iłów ceramiki budowlanej.

Rys. 7. Struktura złóż koncesjonowanych na obszarach prawnie chronionych województwa
Fig. 7. The structure of deposits concessions on legally protected areas of Lower Silesia

4. PODSUMOWANIE

Zasoby surowcowe Dolnego Śląska są bardzo różnorodne. Ich eksploatacja wykazuje wyraźną tendencją wzrostową, co uwidacznia się także w wielkości opłat eksploatacyjnych. Dodatkowo 22,5% złóż, które otrzymały koncesję na wydobywanie kopalni w latach 2003–2011 położonych jest na obszarach prawnie chronionych. Tak więc względy ochrony przyrody nie wykluczają całkowicie eksploatacji kopalni, ale w dużej mierze znacznie ją ograniczają, bowiem uzyskanie koncesji uwarunkowane jest pozytywnym przeprowadzeniem procedury oceny oddziaływania na środowisko zakończonej decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.

LITERATURA

- [1] BADERA J., *Spoleczno-środowiskowe uwarunkowania zagospodarowania złóż kruszywa mineralnego w Polsce*, Prace Naukowe Instytutu Górnictwa PWr., nr 130, Wrocław 2010.
- [2] Dyrektywa Rady 92/43/EEC z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory.
- [3] Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979r. o ochronie dziko żyjących ptaków.
- [4] GUZIK K., *Dolny Śląski obszarem o strategicznym znaczeniu dla krajowego rynku kamieni budowlanych i drogowych*, Prace Naukowe Instytutu Górnictwa PWr., nr 130, Wrocław 2010.
- [5] JASIAK-TARAZIEWICZ T., KAŹMIERCZAK W., *Dolnośląskie górnictwo kruszywowe w latach 2003–2010*, Prace Naukowe Instytutu Górnictwa PWr., nr 132, Wrocław 2011.

- [6] MARKOWICZ-JUDYCKA E., BLACHOWSKI J., ZIĘBA D., *Opracowanie ekofizjograficzne dla województwa dolnośląskiego*, Woj. Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu, Wrocław 2005.
- [7] MARTYNIAK K., *Ważniejsze uwarunkowania przyrodnicze a wydobywanie kruszyw*, Prace Naukowe Instytutu Górnictwa PWr., nr 132, Wrocław 2011.
- [8] *Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2010 r.*, PIG-PIB, Warszawa 2011.
- [9] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (DzU 2009.151.1220 ze zm.).
- [10] Ustawa z 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (DzU 2011.163.981).
- [11] Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie i udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (DzU 2008. 199.1227 ze zm.).
- [12] Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (DzU 2005.228.1947 ze zm.).

ASSESSMENT LOWER SILESIAN ROCK MINING IN THE YEARS 2003–2011

This paper presents the dynamics of deposits licensing by Lower Silesia Marshal, mining outputs, the amount operational (mining) charge and the location of deposits in relations to legally protected areas. Analysis showed increase of license number issued between 2003–2011. There were 302 licensing deposits in 2011 year (142 of sands and gravel, 142 of concised minerals and 19 of clay minerals). The total production amounted to 57.3 million Mg from these deposits. The total amount charge are 50.026 million PLN and is almost four times higher compared to 2003. Nearly 22.5% of explanted deposits are located in areas protected by law. Over 9 million Mg of minerals were extracted from these deposits (61% from mineral concise deposits and 40% from other resources).